

Z kroniky Michny-Sergejevky František Mazánek, *5.10.1925 Zločovka

Vesnice Michna-Sergejevka byla založena v roce 1894 Čechy, kteří pocházeli z okolních i vzdálenějších obcí. Šlo o tzv. druhotné osídlení, protože osídlenci se přistěhovali na Volyň se svými rodiči jako děti. Byli z početnějších rodin a aby se nerozdrobovaly pozemky a aby uvolnili místo svým starším sourozencům, hledali pro svůj domov místo jinde. Vesměs to byly rodiny, nikoliv svobodní mužové, které obec zakládaly.

Kníže Sergej Sergejevič Četvertynskij se v této době rozhodl, že prodá zbytek svých pozemků na tomto panství. Zájemci se našli rychle a byla sepsána a podepsána kupní smlouva. Podmínkou knížete bylo, že založená obec bude mít název podle jeho jména — Sergejevka.. Název Michna má dvě verze, první je ta, že snad notář, který v zastoupení kupujících podepsal kupní smlouvu, se jmenoval pan Michna. Druhá verze je ta, že osada Michna tam již byla a to v místech, která se říkalo kolonie II. Původně v ní žilo několik ukrajinských rodin. Kolonii I. založili Češi. V dalších dobách se častěji používalo pro celou obec zjednodušeného názvu — Sergejevka, ovšem v počátcích obce znali ji v širokém okolí pod názvem Michna, nikoliv Sergejevka. To podporuje druhou verzi vzniku názvu obce.

Na rozdíl od mnohých dříve založených obcí nebylo v bezprostředním okolí na prodej stavební dříví a noví osadníci ho museli zdaleka vozit. Také jiných počátečních těžkostí měla vznikající obec mnoho. Všechny těžkosti občané překonali a v době své tragédie měla obec školu, evangelický kostel, svoji kapelu, Kolo České matice školské a 63 usedlosti se svorně žijícími vedle sebe českými, ukrajinskými a polskými obyvateli. Od svého založení, až do 11. listopadu 1943 žila obec svou prací, denními starostmi tak, jako mnoho jiných českých obcí. Občané plnili dodávky předepsané nacistickými úřady a také požadavky banderovců. Možná také všelijakých band. Kdo se v tom dokázal vyznat! Kdo držel v ruce zbraň, byl pán. Navíc banderovci vyžadovali, aby Češi neplnili dodávky Němcům a koho s dodávkami do města chytili, toho obrali a mohl být rád, že vyvázl s životem. Dodávky Němcům ale splnit každý musel, jinak obec riskovala zkázu. Byla to těžká doba! Dáme slovo kronikáři.

...Dne 11. listopadu 1943 po rozplynutí mlhy, se ozval hukot letadel kroužících nad vesnicí. Vzápětí bylo slyšet výbuchy bomb a kulometnou palbu po občanech, kteří se chtěli útekem zachránit. Současně od městečka Nesviče přijížděla kolona aut s hitlerovci. Na rozcestí v Dubové Krčmě se rozdělili. Jedna skupina jela směrem na Žabče přes Koloděže, druhá kolem lesa z Dubovy Dubinské na Sergejevku, II. kolonii. Josef Hruška pásl u lesa krávy a viděl přijíždějící nákladní auta a také to, jak hitlerovci na kraji vesnice seskákali z aut, a všiml si, že dva vojáci se posilňovali alkoholem na svoji práci a pak odhodili prázdné láhve.

Když letadla skončila svoji úlohu, začala svoji práci pěchota. S vražděním začali ti dva opilí a ostatní pěšáci loupili, co se dalo, a lup nosili na auta. První zastavení bylo u Mazánků. Dům už hořel, ale Mazánkovi už byli na cestě k Hruškovým pronásledováni střelbou z letadla.

U Hrušků se všichni schovali do sklepa. Když vraždící komando vniklo k Hruškovým, hořela jejich stodola a pan Hruška byl již s kravami doma. Šel naproti důstojníkovi, veliteli toho komanda a ptal se ho: „Co jsme vám udělali, že nás střílíte, obec má dodávky splněné“. Na to se Němec zarazil a zeptal se česky: „Vy jste Češi“? „Ano“ odpověděl pan Hruška. „Tak běžte hasit, na co čekáte“? řekl a na jeho povel odešli vojáci ze dvora. Byl to Sudeťák, velitel nesvičské posádky, kde byli soustředěni i Poláci ze všech okolních polských vesnic. Pan Hruška toho Němce znal od doby, kdy začal do Nesvič vozit dodávky. Němce to však nezastavilo, postoupili o číslo dál k Hýlkovým, kde postříleli pět osob: čtyři dospělé a malého chlapečka. U Dmytrů a Soltyků se lidé rozutekli a poschovávali, ale u Kravčuků zastřelili tři osoby. Potom vrazili k Běhavým, kde pana Běhavého zastřelili hned na dvoře. Pani Běhavá s dceruškou v náruči vběhla do pokoje. Němec myslel, že je ve skříni, která byla pootevřená a bylo v ní vidět květované šaty, podobné měla paní Běhavá na sobě a tak dal dávku ze samopalů do skříně. Paní Běhavá však ležela s dceruškou za skříní na zemi s rukou na pusince dcerky, aby neplakala. Tak zůstaly obě naživu, ale málem dcerušku udusila.

Dům byl z tvárnice s taškovou krytinou, proto nevyhořel. Syn Běhavých na poli oral. Když po něm z letadla začali střílet, schoval se pod mez a tak se zachránil. Potom běžel po vesnici a volal: „Lidi utíkejte, naši jsou postřílení“.

Starí Ježkovi byli zastřeleni doma, ohořelou mrtvolu paní Ježkové poznali podle punčoch. Dále se zastavili u Jaroslava Noska a zastřelili jejich syna Vladislava. Ostatním se podařilo ukrýt. Vedle u bratra Vladimíra Noska to dopadlo hůř. Jejich dcera Marie byla nemocná, proto ji ukryli do sklepa a tak jen ona zůstala naživu. Její rodiče, manžele Noskovi a sestra Anička byli postřílení. U Filimonů zastřelili hospodáře pana Filimona a naproti u Palaskevičů šest osob.

U Nováků zastřelili pana Nováka na prahu v předsíni. Byl před domem. Uvnitř zaslechli jeho hlas: „Proč nás střílíte, my jsme nikomu neublížili“. Nato se ozval jiný hlas: „Do chaty“, pak výkřik pana Nováka: „Ježíši Kriste“ a padl výstřel. Pan Novák byl střelen zezadu do hlavy. Ta pak nebyla k poznání.

U Nováků byli také sousedé Hendrychovi. Josef Hendrych se potom rychle postavil za dveře u okna. Němec stoupl k oknu a vypálil dovnitř celou dávku ze samopalů. Josefa za dveřmi neviděl, ale zastřelil jeho matku a malou dcerušku Boženku. Manželku Růženku smrtelně poranil a na následky zranění zemřela v Lucku v nemocnici. Paní Nováková v té chvíli držela na ruku asi dvouletou dcerušku Františku. Byla raněna do levé ruky, omdlela a spadla na zem na ostatní ležící již na zemi a zůstala proto naživu. Malá Františka ale vstala, začala plakat a volat maminku. To viděla ze svého úkrytu mezi postelemi starší sestra Anička a vyprávěla pak, co viděla a slyšela. Vrah, když uslyšel pláč dítěte, se vrátil k oknu, namířil samopal, ale po chvíli mu ruce klesly a nestřelil. Jeho společník zvenku polsky zavolal: „Strzelaj“(střílej), ten mu odpověděl: „Ja nie mogę“(nemohu). Pak ten druhý bez zaváhání vypálil do děvčátka celou dávku ze samopalů. Pod těly mrtvých se zachránili sourozenci Aničky — Bětuška a Bohuslav.

Vraždící komando dorazilo ke Kendíkovým. Byl u nich sousedů syn Jaroslav Bělohlávek a ten chtěl pravděpodobně utéci na dvůr, ale byl zastřelen hned na prahu. Na prahu kuchyně se objevila postava německého vojáka, který vystřelil dávku ze samopalů po všech přítomných. Byl tam Josef Bělohlávek, syn Jana Bělohlávka z kolonie I. Střelil se s pohledem střelce, kterým byl jeho kamarád, ale to nic neměnilo na situaci, že byl zasažen kulkou do kolena. Nechtěl si dát pak v nemocnici nohu amputovat, a tak zemřel na otravu krve. Své matce před smrtí řekl: „Maminko, střelil mne můj velmi dobrý kamarád, se kterým jsme často pili“. Josefa Kendíka a jeho dvaapůlletého syna Jiříčka, kterého držel na ruku, zastřelil. Vedle něho stála jeho manželka Alžběta s osmiměsíční Dobruškou na ruku. Matce poranili krk, ta omdlela a upadla na zem. Malá Dobruška začala plakat a ten lotr se vrátil a vypálil do děvčátka celou dávku a při tom zasáhl dvěma střelami plíce a také levou ruku matky.

To byla poslední dávka ze samopalů, poslední krvavá tečka za 32 mrtvými. U Kendíků byl ještě švagr Alexandr Palaskevič a Alois Dresler z Nivy Zločovské. Oba byli schouleni za pelestí postele a tak je asi kat přehlédl, takže Palaskevič zůstal bez zranění a Dresler byl jen lehce raněn. Vedle u Bělohlávků se asi sedmdesátiletá babička zastřeleného Jaroslava Bělohlávka paní Etrychová zachránila na dvoře tím, že se přikryla peřinou.

Během tohoto řádění vražů se na konci vesnice rozhodli Josef Pižl, Vladimír Hendl a Alois Mareš k odvážnému činu. Opatřili si bílou plachtu a šli jako parlamentáři Němcům naproti. Ulicí k nim přijíždělo auto, ve kterém seděl německý důstojník — snad ten, co byl u Hrušků. Tito občané mu začali vysvětlovat, že nevědí, čím se provinili, protože dodávky má obec splněné, a dokazovali to stvrzenkami. Nato Němec vystřelil bílou raketu a vraždění přestalo. Vraždící komando i s velitelem se vydalo na I. kolonii. Naštěstí i tam jim vyšli naproti Václav Král a Jaroslav Holický a důstojníkovi vysvětlili, že v obci jsou sami Češi a dodávky že má obec splněné, což opět prokázali stvrzenkami. Důstojník byl spokojen, až když dostali jalovici, prase a drůbež, které hned pochopově naložili na auta.

Mezitím na druhém konci kolonie I. se odehrálo další dost nepříjemné dějství dramatu. Vyprávěl pan Vladimír Kendík, že asi kolem jedenácté hodiny přijela přes pole od Koloděž druhá parta. Zastavili u stodoly Hrabovských a z aut vystoupili dva Němci a asi pět civilistů a ti mezi sebou mluvili polsky. Pan Kendík šel Němcům naproti a ptal se, co chtějí a proč přišli se samopaly,

obec má dodávky splněné. Němci neodpovídali. Pan Kendík se proto obrátil ke skupině civilistů a promluvil na jednoho z nich polsky: „Panie Przyjemski, dlaczego do nas przyjechaliście? PomóŜcie nam“. (Pane Přijemský, proč jste přijeli?. Pomozte nám). On mu jen odpověděl: „Ja panu nic nie poradzę, pomóŜcie sobie sami“. (Já Vám nic neporadím, pomozte si sami). Pan Kendík toho Poláka znal, protože pocházel z Toupířzyna, měl pramici a byl převozníkem přes řeku Styr. Tu se pan Kendík obrátil zase na Němce, klekl před nimi na kolena a prosil: nestřílejte nás, my jsme Češi, nic jsme vám neudělali, veškeré dodávky máme splněné. Němec na to řekl: „Tschechisch, Ukrainisch, alles Banditen“ (Češi, Ukrajinci, všichni jsou bandité). Pan Kendík mu odpověděl: „Tchechisch arbeiten, keine Banditen“ (Češi pracují, nejsou bandity). Po chvilce mlčení jeden Němec, již ne tak přísně, vyzval pana Kendíka, aby vstal a jmenoval popořádku jména hospodářů v jednotlivých usedlostech v obci. Když je vyjmenoval asi do poloviny vesnice, přerušil ho a řekl: „Gut“. Potom si vzali na nákladní auto jako rukojmí jeho, jeho otce Josefa Kendíka, který byl v rodině syna právě na návštěvě, Aloise a Břetislava Benešových s výstrahou, že budou zastřeleni, jestliže ze Sergejevky padne jediný výstřel, a jeli směrem do Žabče. Zastavili až u Klopotovského velkostatku, odkud je propustili až k večeru. Šli pěšky kolem Králových a tam se pan Josef Kendík dověděl, co se stalo u nich doma. Běželi rychle všichni tam a uviděli tu hrůzu, kterou po sobě Němci zanechali.

Druhý den ráno dopravili raněnou Alžbětu do Nivy Hubinské ke Charouzkovým, kde ji odborně ošetřila zdravotnice paní Jonášová. Teprve 13. listopadu dopravili zraněnou na peřinami vystlaném voze do nemocnice v Lucku. Léčení trvalo dva měsíce a o jeho zdárný průběh se zasloužili, kromě lékařů, rodiny Janotova a Opočenských z Boratína.

Ti občané Sergejevky, kteří přežili, vyrobili narychlo z obyčejných desek rakve a začalo se s pohřbíváním. Z vyvražděných rodin byli i tři pohřbeni v jedné rakvi. Celkem byly zavražděny 32 osoby (17 Čechů a 15 Ukrajinců), z toho 5 dětí do pěti let.

Seznam zavražděných podle rodin.

Ukrajinské rodiny: Hýlkova 5 osob, Kravčukova 3 osoby, Palaskevičova 6 osob, Filimonova 1 osoba. České rodiny: Běhavých 1 osoba, Ježkova 2 osoby, Jaroslava Noska 1 osoba, Vladimíra Noska 3 osoby, Antonína Nováka 2 osoby, Hendrychova 3 osoby, Bělohlávkova 1 osoba, Kendíkova 3 osoby, Bělohlávkova z kolonie I. 1 osoba.

Z rukopisu Kronika obce Michny-Sergejevky vybral Jiří Hofman